

ia ki te moni kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te rua pauna mo te hara tuarua a ki te hara i muri iho e ahei ana kia whakakorera tona raihana.

(6.) E kore e pai kia tukua tetahi tamaiti Maori, kaore nei ano i eke nga tau ki te tekau ma rima, kia purei pirote i roto i tetahi whare pirote whai raihana, a mehemea ka kitea e purei ana i reira, ka ahei kia whiua te tangata i a ia te raihana, te tangata ranei e tiaki ana i te whare pirote, ki te moni kia kaua e neke atu i te rima pauna mo te hara tuatahi, a mo te hara tuarua ka ahei te Kaunihera ki te whakakore i te raihana.

(7.) Ki te hiahia kia whakahoutia te raihana me tuku mai te tono i mua atu o te wa e mutu ai te mana o te raihana.

(8.) Ko te tamaiti Maori kaore nei ano nga tau i eke ki te tekau ma rima e kitea ana e purei pirote ahakoa i hea, ka ahei kia whiua ki te moni kia kaua e neke atu i te rima hereni mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te tekau hereni mo te hara tuarua, kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuatoru mo ia haranga ranei o muri iho.

(9.) Ko te tangata nana tetahi whare pirote, teepu pirote ranei i roto i tetahi kainga Maori, a ko te tangata Maori nana tetahi whare pera, teepu pera ranei i tetahi atu wahi i roto i te takiwa haunga ia nga taone (engari nga rota Maori i roto i tetahi taone Maori) me nga kainga Pakeha, mehemea kaore ia i whiwhi i te raihana a te Kaunihera, ka ahei kia whiua ia ki te moni kia kaua e neke atu i te rua tekau ma rima pauna.

(10.) Ko te tangata e kitea ana e purei moni ana, ahakoa he purei kaari ko etahi atu takaro ranei (haunga ia te pirote ki nga wahi i ata raihanatia) i roto o te rohe o tetahi kainga Maori, ka ahei kia whiua ia ki te moni kia kaua e neke atu i te tekau hereni mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te kotahi pauna mo te hara tuarua, kia kaua e neke atu i te rua pauna mo ia haranga o muri iho.

(11.) Ko te tangata nona tetahi whare, e noho ana ranei i roto i tetahi whare i roto i tetahi kainga Maori, mehemea e tukua ana e whakaaetia ana ranei e ia te purei moni (haunga ia te pirote ki nga wahi i ata raihanatia) ki roto i taua whare, ka ahei kia whiua ki te moni kia kaua e neko atu i te kotahi pauna mo te hara tuatahi, kia kaua e neke atu i te rua pauna mo te hara tuarua, kia kaua e neke atu i te rima pauna mo ia haranga o muri iho.

(N.) NGA KOMITI MARAE.

67. Ka ahei te Kaunihera ki te tuku i katoa i tetahi ranei o ona mana i raro i nga tikanga whakahaere kua whakatotoria ake nei, ki tetahi Komiti Marae, a hei reira ka whaimana taua Komiti ki te whakahaere i aua mana i roto i tona kainga.

Ka ahei te Komiti Marae ki te whiu a ki te whaina mo te takahanga i tetahi tikanga whakahaere, engari mehemea ki te kore e utua taua whaina i roto i te takiwa i whakaritea ai, me tuku atu o te Tiamana o te Komiti te whakatu o taua takahanga me nga kupu whakamarama o te take me te korenga i utua te whaina, ki te Tiamana o te Kaunihera.

68. Ma te Kaunihera e whakarite he whaina mo nga paero kaore i whakahuatia te whaina.

KUPU APITI.

Ki a [Ingoa].

Ahua A.

[Kainga].

TENA KOE: He tono atu tenei ki a koe kia whakapaia, kia meatia ranei e koe kia whakapaia to whare i roto i nga ra e i muri iho i te taenga atu o tenei panui ki a koe. A he whakatupato atu tenei ki a koe, mehemea, i muri iho i te taenga atu o tenei panui ki a koe, ka kore koe e rongo, ka turi ranei koe i roto i te takiwa i whakaritea ki te whakatutuki i te whakahau a tenei panui, tera koe e whiua kia utu i te moni kia kaua e neko atu i te kotahi pauna.

I tuhia i te o nga ra o , 19 .

Tiamana [Karaka ranei] o te Whanganui Kaunihera [Hiiri.] [o te Komiti Marae ranei].

Ahua B.

RAIHANA HOOKA.

KIA mohio koutou kua whakamanaia a , he tangata harihari taonga hei hokohoko, ki te hoko haere ona taonga i roto i nga kainga Maori o te takiwa o te Kaunihera o Whanganui mo te tau kotahit timata atu i tenei ra.

I tukua i raro te hiiri o te Kaunihera Maori o te Takiwa Maori o Whanganui, i te o nga ra o , 19 .

[Hiiri.]

Tiamana [Karaka ranei] o te Kaunihera.

Ahua C.

RAIHANA PIRIOTE.

KIA mohio nga tangata katoa kua whai raihana a ki te whakahaere i tetahi whare-pirote i mo te tau kotahi i muri iho i te ra o tenei raihana, i raro i te mana o nga tikanga-whakahaere a te Kaunihera.

I tukua i raro i te hiiri o te Kaunihera Maori o te Takiwa Maori o Whanganui, i te o nga ra o , 19 .

[Hiiri.]

Tiamana [Karaka ranei] o te Kaunihera.

I paahitia enei tikanga-whakahaere i te hui o te Kaunihera Maori o te Takiwa Maori o Whanganui, i tu ki Parikino i te 3 o nga ra o Hurae, 1921, a i tukua atu i raro i te hiiri o te Kaunihera.

[Hiiri.]

TANGINOA TAPA, Tiamana.

Ina hoki te hainatanga a te Kawana-Tianara i tenei ra, 10 o nga ra o Oketopa, 1921.

J. G. COATES, Minita mo nga Mea Maori.

He Whakaaturanga i te Hiahia ki te tango Whenua i roto i Poraka III, i te Takiwa Ruuri o Rangitaiki Whakarunga, hei rori kia Ngawari ai te whakahaerenga i nga Awakeri me era atu Mahi i whakamana e te Ture mo nga Whenua Awakeri o Rangitaiki, 1910, kia Ngawari ake ai hoki nga Tuku i nga Whenua Karauna me etahi atu Whenua i roto i te Takiwa i Wehea e taua Ture.

HE whakaaturanga tenei e hiahiatia ana kia tangohia i raro i nga tikanga o te Ture mo nga Mahi mo te Katoa, 1908, me te Ture mo nga Whenua Awakeri o Rangitaiki, 1910, nga whenua kua whakamaramatia i roto i te Kupu Apiti ki tenei kia ngawari ai te whakahaerenga i nga awakeri me era atu mahi, kua whakamanaia e te Ture tuarua e mau i runga nei, kia ngawari ake ai nga tuku i nga whenua Karauna me etahi atu whenua o roto i te Takiwa i wehea e taua Ture. A he whakaaturanga ano hoki tenei ko te mapi o nga whenua e hiahiatia nei kia tang hia kua otu te whakatoko ki roto kia te Poutapeta i Te Teko, a e takoto tuwhera ana i reira hei tirotirohangia; a ko nga tangata katoa e pangia ana e te tangohanga o aua whenua, mehemea he take tika a ratou hei whakabe ki te tangohanga i aua whenua, me tubuhui taua whakabe a me tuku tana whakabe, i roto i nga ra e wha tekau i muri iho i te putanga tuatasi o tenei panuitanga, ki te Minita mo nga Mahi mo te Katoa, ki Poneke.

KUPU APITI.

NGA eka o nga pihi o nga whenua e tangohia ana:—

Hei Rori.

E. R. P.	Ko tetahi Wahi o	Te Kara i runga i te Mapi he
0 1 18-7	Tekiona 61	Whero.
3 2 22	,, 80	Papuru.
3 0 21	,, 81	Whero.
0 0 5-5	,, 22	"
0 1 11-8	,, 22	"
0 1 28-7	,, 22	"

Hei Awakeri me era atu Mahi.

E. R. P.	Ko tetahi Wahi o	Te Kara i runga i te Mapi he
5 0 27	Tekiona 1A 3 me 1A 4	Whero.
0 2 30	,, 1A 3 me 1A 4	"
0 0 5-8	Rota 61	"

Kia Ngawari ai te Tuku Whenua Karauna me etahi atu Whenua o te Takiwa i wehea e te Ture mo nga Whenua Awakeri o Rangitaiki, 1910.

E. R. P.	Ko tetahi Wahi o	Te Kara i runga i te Mapi he
16 1 24	Tekiona 1A 3 me 1A 4	Whero.

Kei roto i te Parihi o Rangitaiki, Poraka III, Takiwa Ruuri o Rangitaiki Whakarunga (Akarana R.D.). (S.O. 21420.)

Kei roto i te Takiwa Whenua o Akarana; kua ata whakaaturia i runga i te mapi kua maakatia P.W.D. 51696, kua pania ki nga kara e mau i runga ake nei, kei roto i te tari o te Minita mo nga Mahi mo te Katoa i Poneke, e takoto ana i roto i te Takiwa Whenua o Poneke.

Ina hoki toku ringa i Poneke, i tenei te 18 o nga ra o Hanuere, 1922.

J. G. COATES, Minita mo nga Mahi mo te Katoa.